

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΓΡΑΠΤΟ ΛΟΓΟ

Υπάρχουν αρκετές **Ομοιότητες** και **Διαφορές** μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου σε **Γνωστικό ΚΑΙ Γλωσσολογικό** επίπεδο αλλά και σε σχέση με τη **Σχολική Επίδοση**.

ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

Ο Προφορικός και ο γραπτός λόγος μοιράζονται τα ίδια γλωσσολογικά πεδία ως προς τη δομή (φωνολογία - μορφολογία - συντακτικό), το περιεχόμενο (σημασιολογία) και τη χρήση του λόγου (Πραγματολογία)!

Μια διαφορά είναι ότι:

- Στον γραπτό λόγο προστίθεται γραφοφωνημική αντιστοιχία, δηλαδή η σχέση των φθόγγων με τα γράμματα.
- Τα γράμματα είναι η γραπτή απεικόνιση των ήχων/φθόγγων.
- Σε μορφολογικό επίπεδο προστίθεται και η ορθογραφία.

Σχετικά με τη μετάβαση από τον προφορικό στον γραπτό λόγο είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι εξαρτάται από 2 παράγοντες:

- Την ωρίμανση του κεντρικού νευρικού συστήματος και των εγκεφαλικών δομών που συνδέονται με τα κέντρα του λόγου.
- Την ψυχοσυναισθηματική ωριμότητα του παιδιού.

Πρώτος Παράγοντας

Η ανάγνωση δεν αποτελεί εγγενή δεξιότητα όπως το βάδισμα και η ομιλία. Υπάρχει όμως μια σειρά σταδίων σύμφωνα με την οποία τα παιδιά μαθαίνουν να διαβάζουν.

Έχει διαπιστωθεί ότι πολλά παιδιά με ιστορικό με διαταραχές στο λόγο, δυσκολεύονται να κατακτήσουν τους κανόνες του αλφαβητικού σταδίου, δηλαδή της ανάγνωσης!

Δεύτερος Παράγοντας

Είναι σημαντικό να πούμε ότι μπορεί η εξέλιξη του λόγου να ακολουθεί μια σειρά από προκαθορισμένα στάδια αλλά ο ρυθμός μετάβασης από το ένα στάδιο στο άλλο δεν είναι ίδιος για όλα τα παιδιά. Μέχρι την προσχολική ηλικία παρατηρούνται έντονες διαφοροποιήσεις μεταξύ των παιδιών.

Όταν όμως το παιδί ξεκινήσει την Α' Δημοτικού θα πρέπει να έχει κατακτήσει τους βασικούς Φωνολογικούς – Μορφολογικούς – Συντακτικούς και Σημασιολογικούς κανόνες της γλώσσας.

Ανωριμότητα ή διαταραχή στον προφορικό λόγο θα έχει επιπτώσεις και στην κατάκτηση του γραπτού λόγου, δηλαδή στην ανάγνωση και στη γραφή.

Για να μπορέσει ένα παιδί να κατακτήσει το γραπτό λόγο θα πρέπει να έχει κατακτήσει τα στοιχεία και τους κανόνες του προφορικού λόγου!

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές πόσο σημαντικό είναι αναγνωριστούν, να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν οι γλωσσικές δυσκολίες ενός παιδιού.

Μαθησιακές Δυσκολίες είναι ένας γενικός όρος ο οποίος αναφέρεται σε μια ετερογενή ομάδα διαταραχών που προέρχονται από σοβαρές δυσκολίες στην εκμάθηση και χρήση του λόγου, της ανάγνωσης, της γραφής, της λογικής σκέψης και των μαθηματικών ικανοτήτων.

Για μια μεγάλη ομάδα μαθητών στην τυπική εκπαίδευση οι μαθησιακές δυσκολίες είναι γλωσσικής αιτιοπαθογένειας.

Οι ίδιες μαθησιακές δυσκολίες έχουν παρατηρηθεί και σε παιδιά με ιστορικό γλωσσικών δυσκολιών στον προφορικό λόγο, τα οποία ωστόσο αρχίζουν το δημοτικό χωρίς κάποιο εμφανές σύμπτωμα στην ομιλία τους (Catts, 1984).

Επίσης, υπάρχουν διαταραχές που είναι εμφανείς όπως οι φωνολογικές και οι διαταραχές άρθρωσης.

Υπάρχουν όμως κι εκείνες που εκδηλώνονται κατά τη διάρκεια της εκμάθησης του γραπτού λόγου και αφορούν την ολοκλήρωση του φωνολογικού συστήματος!

Κάποια κοινά χαρακτηριστικά παιδιών με διαταραχές λόγου και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες είναι τα ακόλουθα:

- Δυσκολεύονται στην ταξινόμηση αποθήκευση και οργάνωση των πληροφοριών.
- Δυσκολεύονται σε έννοιες χρόνου και διαδοχής.
- Απαντούν σε ερωτήματα χωρίς να έχουν σκεφτεί προσεκτικά.
- Παρουσιάζουν ανώριμη και ανοργάνωτη συμπεριφορά (π.χ ακαταστασία στη σχολική τσάντα ή στο δωμάτιό τους).
- Έχουν περιορισμένη συγκέντρωση προσοχής, κουράζονται πιο εύκολα από τους συμμαθητές τους και εμφανίζουν κινητική διέγερση.
- Μπορεί να είναι ικανά σε κάποιες δεξιότητες αλλά να έχουν πολύ χαμηλή επίδοση σε άλλες.
- Δυσκολεύονται να ακολουθούν σύνθετες οδηγίες και αποδιοργανώνονται ακόμη περισσότερο σε ατμόσφαιρα άγχους κι έντασης.

- Δείχνουν απροθυμία για σχολική εργασία και επειδή συχνά οι δυσκολίες τους δεν είναι άμεσα ορατές, χαρακτηρίζονται ως ατίθασα και αδιάφορα για τη μάθηση, με αποτέλεσμα να έχουν κακή εικόνα για τον εαυτό τους (και κατ' επέκταση χαμηλή αυτοεκτίμηση).

ΑΝΩΡΙΜΟΤΗΤΑ Ή ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΣΤΟ ΛΟΓΟ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΟΔΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ:

- Επηρεάζουν γενικότερα την εξέλιξη του παιδιού.
- Υπάρχει δυσκολία να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του σχολείου.
- Επιβαρύνει την ψυχοσυναισθηματική του ανάπτυξη και ανάλογα με την ιδιοσυγκρασία του παιδιού μπορεί να προκαλέσει αναστολή ή επιθετικότητα.
- Το πλαίσιο του σχολείου αποκαλύπτει και καθιστά ακόμη πιο περίπλοκες τις ήδη υπάρχουσες δυσκολίες του παιδιού στο λόγο.

Ωστόσο η σχολική αποτυχία δεν είναι αναπόφευκτη για αυτά τα παιδιά αφού η πρόληψη, η έγκαιρη παρέμβαση και η συνεργασία με το σχολείο μπορούν να βελτιώσουν και σε ορισμένες περιπτώσεις να εξαλείψουν σε μεγάλο ποσοστό τις δυσκολίες τους.